

PZU SA
PZU Życie SA

Aktywność zakładu ubezpieczeń w procesie karnym a przeciwdziałanie przestępczości ubezpieczeniowej

Jacek Jurzyk

Kierownik Zespołu Systemowego Przeciwdziałania Przestępczości

Biuro Bezpieczeństwa PZU SA / PZU Życie SA

Radca prawny

Warszawa, 10 grudnia 2009 r.

Przestępczość ubezpieczeniowa - aspekty praktyczne

Przestępstwo ubezpieczeniowe to czyn:

- **zabroniony przez Kodeks karny oraz inne ustawy, pod groźbą kary jako zbrodnia lub występki, bezprawny, zawiniony i społecznie niebezpieczny,**
- **o przedmiocie związanym ze stosunkami prawnymi z umowy ubezpieczenia albo umowy o wykonywanie czynności ubezpieczeniowych,**
- **w wyniku którego zakład ubezpieczeń może zostać uczestnikiem postępowania karnego**

Warszawa, 10 grudnia 2009 roku

Przestępczość ubezpieczeniowa - aspekty praktyczne

Przestępstwo popełnione na szkodę zakładu ubezpieczeń:

- **przestępstwo ubezpieczeniowe;**
- **każde inne przestępstwo, w wyniku którego zakład ubezpieczeń:**
  - **poniósł lub mógł ponieść szkodę**
  - **może zostać uczestnikiem postępowania karnego**

Zakład ubezpieczeń – uczestnik procesu karnego

Pozycje zakładu ubezpieczeń w procesie karnym:

- **strona procesowa**
  - **postępowanie przygotowawcze – pokrzywdzony;**
  - **postępowanie sądowe – pokrzywdzony w określonej roli procesowej, m.in. oskarżyciel posiłkowy;**
- **inny uczestnik procesu karnego – m.in. osoba składająca zawiadomienie o przestępstwie**

Zakład ubezpieczeń – uczestnik procesu karnego

Zakład ubezpieczeń – pokrzywdzony w procesie karnym:

- **pokrzywdzony w trybie z art. art. 49 § 1 k.p.k. – jeżeli dobro prawne zakładu ubezpieczeń zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo**
- **pokrzywdzony w trybie z art. 49 § 3 k.p.k. - w zakresie jakim zakład ubezpieczeń pokrył szkodę wyrządzoną pokrzywdzonemu lub jest zobowiązany do jej pokrycia**

Niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności ubezpieczeniowej

Zakład ubezpieczeń – uczestnik procesu karnego

Zakład ubezpieczeń jako inny uczestnik postępowania karnego:

- osoba która złożyła zawiadomienie o przestępstwie;
- pokrzywdzony nie będący stroną procesową

Możliwość korzystania tylko z niektórych uprawnień procesowych

Znaczenie udziału ubezpieczyciela w procesie karnym

Elementy aktywności zakładu ubezpieczeń w procesie karnym o istotnym znaczeniu dla przeciwdziałania przestępczości ubezpieczeniowej

1. Zawiadomienie o przestępstwie
2. Udział w postępowaniu karnym wszczętym z urzędu
3. Dochodzenie roszczeń majątkowych
4. Udział w konsensualnych opcjach procesu karnego
5. Współpraca z organami procesowymi
6. Stymulacja biegu procesu karnego

Znaczenie udziału ubezpieczyciela w procesie karnym

Zawiadomienie o przestępstwie:

- obowiązek społeczny
- nieograniczony charakter przedmiotowy
- względność rygorów formalnych
- dostęp do uprawnień procesowych
- znaczenie dla innych obszarów działalności zakładu ubezpieczeń

Zainicjowanie uruchomienia represji karnej

Warszawa, 10 grudnia 2009 roku

Znaczenie udziału ubezpieczyciela w procesie karnym

Udział w postępowaniu karnym wszczętym z urzędu:

- **uprawnienie pokrzywdzonego**
- **względność rygorów formalnych**
- **dostęp do uprawnień procesowych**
- **znaczenie dla innych obszarów działalności zakładu ubezpieczeń**

Wzmocnienie oddziaływania represji karnej

Warszawa, 10 grudnia 2009 roku

Znaczenie udziału ubezpieczyciela w procesie karnym

Dochodzenie roszczeń majątkowych w procesie karnym

- zobowiązanie do naprawienia szkody
- powództwo adhezyjne
- zasądzenie odszkodowania z urzędu
- środki zabezpieczenia roszczeń

- wielość opcji procesowych
- względny brak opłat
- wzmocniony walor skuteczności egzekucji

Pozbawienie sprawcy korzyści z przestępstwa

Znaczenie udziału ubezpieczyciela w procesie karnym

Udział w konsensualnych opcjach procesu karnego

- **środki związane z konsensualnym zakończeniem procesu karnego**
  - skazanie bez rozprawy (art. 335 k.p.k.)
  - dobrowolne poddanie się karze (art. 387 k.p.k.)
  - postępowanie mediacyjne
- **możliwość skutecznego zabezpieczenia i dochodzenia roszczeń majątkowych**

Pozbawienie sprawcy korzyści z przestępstwa

Znaczenie udziału ubezpieczyciela w procesie karnym

Współpraca z organami procesowymi

- udzielanie informacji na potrzeby postępowania
- zapewnianie udziału świadków
- prowadzenie równoległych postępowań wewnętrznych
- przemienny charakter (uprawnienie lub obowiązek)
- wzbogacenie własnej wiedzy i kontaktów operacyjnych

Wzmocnienie szybkości represji karnej

Warszawa, 10 grudnia 2009 roku

Znaczenie udziału ubezpieczyciela w procesie karnym

Stymulacja postępowania karnego

- udział profesjonalnego pełnomocnika
- wnioskowanie o działania organu z urzędu
- monitoring postępowań karnych
- korzystanie z pozaprocesowych środków prawnej reakcji na nieprawidłowości w procesie karnym
- fakultatywny charakter środków stymulacji

Dodatkowe wzmocnienie represji karnej

Warszawa, 10 grudnia 2009 roku

Znaczenie udziału ubezpieczyciela w procesie karnym

Rekomendowane rozwiązania dla ubezpieczycieli

- **przeгляд własnej, korporacyjnej polityki prawnej**
- **kompatybilność rozwiązań systemowych**
- **monitoring spraw karnych**
- **monitoring egzekucji**
- **korzystanie z względnych uprawnień procesowych**
- **aktywność w kreowaniu nowych rozwiązań prawnych**
- **kształtowanie świadomości społecznej, w tym środowiskowej**

**Jak wpłynąć na przełamanie niechęci
zakładów ubezpieczeń do aktywnego
udziału w procesach karnych?**

Warszawa, 10 grudnia 2009 roku